

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

DE || LIBERTATE || CHRISTIANA ||

Lensaeus, Johannes

Antverpiae, 1590

Capvt XI. Securitatem liberatis propterea non esse, quòd nec quales modò sint, nec quales postea futuri sint, certa cognitione habeant exploratum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46059)

Securitatem liberatū propterea non esse, quōd nec quales modo sint, nec quales postea futuri sint, certa cognitione habeant exploratum.

VT autem scimus & variis nos æmularum potestatum artibus extrinsecus impeti, & diuersis concupiscentiæ motibus intrinsecus ad ruinam impelli: ita quantis gratiæ viribus valeamus ad persistendum reluctandumque, satis exploratum nō habemus. Sunt enim & istæ plangendæ tenebræ, inquit Augustinus, in quibus me latet facultas mea quæ in me est: ut animus de viribus suis ipse se meus interrogans, non facile sibi credendum existimet: quia & quod inest, plerūque occultum est, nisi experientia manifestetur. Quod autem sic dicit Augustinus, vel præcipui discipuli exemplo probatur esse verissimum. Egregiè se fortem & ad mortem pro Christo subeundam paratum Petrus credidit: & is tamen audit à Christo, Nō potes me sequi modò. Contraque Abraham fidelium pater, non tantum sibi inesse pij timoris ad obsequendum etiam arduis in rebus arbitratus, diuino sibi testimonio innotescit. Nūc cognoui, inquit, id est, te nosse feci, quia timeas Deum. quomodo & illud accipiendum quod est Deuteron. 13. Tentat vos Dominus vester, ut sciat si diligitis eū. Quid enim est, Ut sciat, nisi ut vos per illum sciatis, vobisque ipsis manifestetur quantum in eius amore profeceritis? Sic enim interpretatur Augustinus scribens in Psalmum sextum. qui de seipso quoque loquens & confitens, quanquam magnos in virtutis via progressus faceret: tamen ipse, inquit, in hac gloria sic instauror, ut de die in diem non solum quantum accedam, sed vtrum omnino aliquid accedam, latere me fatear. Ideo ergo tentat hominē Deus, quemadmodum diuinis in literis significatum est, non id agens

*Lib. cōfess. 10.
cap. 32.*

*Vide Aug. hac
de re agentem
concione 2. in
Psalm. 36. &
in Psalm. 43.*

Epist. 140.

id agens tentando, vt aliquid de homine cognoscat quod antè nesciebat: sed vt illo tentante, id est, interrogante, quod est in homine occultum, id prodatur. Neque enim ita sibi quisquam notus est, vt creatori: neque sic æger sibi cognitus, vt medico. qui cùm patitur, ab illo tamen qui non patitur, expectat vt audiat quo morbo teneatur. Eam ob rem clamat in Psalmo iustus: Ab occultis meis munda me Domine, propterea quòd in homine insunt occulta quædam ipsi homini, quæ non procedunt, neque aperiuntur, neque inueniuntur, nisi aliqua tentatione proferantur. Si Deus cessat tentare, desinit docere magister. Qui enim non est expertus, ait Ecclesiasticus, pauca recognoscit: & qui tentatus non est, qualia scit? Duo genera tentationis, ait Ambrosius, excepi: & fortasse quia infirmitatem me Dominus nouit, adhuc in corpus meum non dedit potestatem. Etsi ipse cupiam, etsi me offeram, adhuc fortasse huic certamini imparem iudicat. De sua firmitate vir tantus nihil habebat exploratum, nihil certum: ideoque Deo qui intimè penitissimeque perspicit mortalium corda, iudicium de se committebat. Ait quoque Diuus Hieronymus: Conueniat vnusquisque cor suum, & in omni vita inueniet quàm raram sit perfectè fidelem animam inueniri: vt nihil ob gloriæ cupiditatem, nihil ob rumusculos hominum faciat. Quod igitur tam rarum sit, qua temeritate id sibi quisque fidelis arroget, præsertim in tanta conueniendi discutiendique sui cordis negligentia, vt securus esse ea ex parte possit? Num tibi securus Iob ex ea sui cognitione fuisse visus est, cùm diceret: Verebar opera mea, sciens quia non parceres delinquenti? Ac rursus: Etiam si vt mundissimæ fulserint manus meæ, tamen sordibus intinges me? Et aliàs: Si iustificare me volueris, os meum condemnabit me: si innocentem ostendero, prauum me comprobabit: etiam si simplex fuero,

Y 5

hoc

Cap. 34.

Lib. 5. Epist.
Epistola 33. ad
Marcellinam
sororem suam.In Dial. contra
Lucifer.

Cap. 9.

*1. Ioan. 3.**Ierem. 17.**Augustinus in
Psalm. 41.
2. Corinth. 4.
Homil. 6. in
Matthaeum.
Et August.
ser. 23. in no-
uis.
In epistola ad
Romanos.**Epistola 140.**Roman. 8.*

hoc ipsum ignorabit anima mea? Quocirca & Ioanes dicebat in epistola; Si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam haberi quidem in Deum, at nondum nos securos esse oportere: quia maior sit Deus corde nostro, & norit omnia. & Propheta, Prauum est, inquit, cor hominis, & inscrutabile; & quis cognoscit illud? Ego Deus scrutans corda & renes. Ipse quoque diligentissimus animi sui explorator gentium Apostolus, ut illam ostenderet profunditatem quae lateat ipsum hominem in quo inest; Neque, ait, me ipsum iudico: nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum. Hoc, inquit Chrysostomus, ille dicit, qui iugiter suam ponderabat conscientiam, maximaque scientiae luce refulgebat. Quem Apostolum imitatus martyr Ignatius, Cum decem Leopardis, inquit, hoc est, cum militari custodia, terra marique depugno. In iniustis autem eorum magis edoceor: sed nec in hoc quidem iustificor. Ex quo refelli (quauis per seipsum ineptus est) quorundam ille commetarius potest, quo interpretantur dixisse Apostolum, in hoc se iustificatum non esse, quod non propterea iustus esset, neque hoc ad illius iustitiam pertineret, quod sibi nihil esset conscius. Cum enim similibus verbis hoc ipsum de se confiteri voluerit sanctus Ignatius, quod fuerat Apostolus de semetipso confessus; tum id dixisse videri debet, nihil ad sanctorum iustitiam, piam qua exercentur erudiunturque patientiam pertinere: quod nemo Catholicus dixerit. Cõstat igitur verissimum esse quod ait beatus Augustinus, etiam id quod inest, plerumque occultum esse, nisi experientia manifestetur: ut hoc pacto scire quodammodo, vehementerque persuasum habere possimus, quoniam Deus manet in nobis, ex Spiritu quem dedit nobis. Nam & sic, quod Paulus docet, testimonium reddit Spiritus inhabitans, spiritui nostro, quod simus filij Dei. Nempe, ut ignem latea-

latentem, erumpens scintilla testatur intuentibus: sic Spiritus sanctus lux præsentis testimonium re ipsa, signoque operis à se producti, reddit: videlicet correctione morum, obseruatione mandatorum, constantia in persecutione, victoria in tentatione, modestia in prosperis, fortitudine in aduersis, proficiendi voto, & conatu peccata declinandi, piaque sollicitudine ambulandi cum Domino Deo suo. Denique spirituali quodam gaudio, & pace tranquillitateque conscientia, quæ nomine securitatis exprimere voluit Sapiens, cum ait: *Proverb. x. 9.*
 Secura mens quasi iuge conuiuium. Istiusmodi planè Spiritus fructibus, tanquam arboris interiore latentemque vitam manifestantibus, redditur nobis testimonium quòd filij Dei sumus. Eiusmodi porro operis testimonium, fiduciam facere potest: certitudinem verò fidei, quam non contingat falli, generare non potest. Quanquam enim speciosum est quod se foris ostendit; quo tamen à nobis animo fiat, quàm sincera dilectione, quàm recta intentione, quanta circumspeditione, perspectum haberi certa notitia vniuersim haud queat, ac tamen non spiritum huius mundi, sed Spiritum qui ex Deo est acceperimus, vt sciamus quæ à Deo donata sint nobis, id est, interprete Augustino in Psalmum 52. vt intelligamus, nihil nos boni habere potuisse, nisi illo donante, à quo sunt omnia bona: tamen quàm plenè quamque solidè illa nobis inhaereant bona, infallibili notitia nò tenemus. Ita fit, vt tãquam præsentem animi nostri vultum, vt se habeat, non videamus omni ex parte. Quid igitur iam de futuro sentiamus? nam, vt scribit Augustinus, quid sit hodie quisque homo, vix nouit ipse homo; tamen vtrunque ipse quid hodie; quid autem cras, nec ipse. Itaque & illud verissimè adiunxit in Cõfessionibus, vtilissimeque admonuit. Nemo securus esse debet in hac vita, quæ tota tẽtatio nominatur: vt qui fieri potuit ex deteriore melior.

*Proverb. x. 9.**1. Corinth. 2.**Epistola 15.**Vbi supra.*

melior, non fiat etiam ex meliore deterior. vna spes
 vna fiducia, vna firma promissio, misericordia tua
 Quòd si primi ante lapsum parentes adhuc integris de
 probè sibi cognitis viribus, vel quia labi potuerunt non
 fuere securi: non propterea quidem quòd eos in tante
 felicitatis loco vlla sollicitudo, vel metus quisquã an-
 geret, sed quod de futura sua perseuerantia reperirentur
 incerti: quòd quanto nos id minùs esse possumus, qui ex no-
 stræ corruptionis imbecillitate, ad lapsum nimium
 propendemus? hinc magno quidam beneficio diuine
 miserationis afficiuntur, qui ingruenti tentationi, si in
 eam permitterentur venire, præ imbecillitate cessant
 ex hac mortali vita, priusquã incidat, eripiuntur. Siqui-
 dem hoc etiam modo, gratia Dei, iustus à tentationis
 hora liberatur: non autem tunc solùm, cùm fortis effi-
 citur ad resistendum. Quomobrem de iusto scriptum
 à Sapiente sic est: Placens Deo, factus est dilectus, &
 viuens inter peccatores transkatus. Raptus est, ne ma-
 litia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet
 animã illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bo-
 na; & inconstantia concupiscentiæ, transuertit sensum
 sine malitia. Hoc ipsum & D. Ambrosius sic expressit
 Exiguus momentis, mens inclinatur humana, & hoc
 atque illuc pro versutia suadetis frequenter impellitur.
 Eam ob rem hortatur in Prouerbiis Sapiens: Ne glo-
 rieris in crastinum, nesciens quid superuentura parat
 dies. Proptereaque & alius dicit: Ante mortem ne lau-
 des hominem quenquam. quòd qualis quisque breui
 forsitan futurus sit, propter humanæ conditionis mu-
 tabilitatem, incertum est; eoque fit, vt nõ sit hinc vllius
 quantumuis præclaræ vitæ secunda laudatio. Et quid
 aliud Poëta quoque secularis cecinit, dum sic scribitur

Sapient. 40.

*Libro 4. in
Lucano.*

Cap. 27.

*Ecclesiast. 11.
Augustinus in
Psalm. 99.*

— *Ultima semper*

Expectanda dies homini est: diciq; beatus

Ante obitum nemo supremaq; funera debet.

Fortissi-

Fortissimos legimus viros in confessione Christi & fide vsque ad carceres & vincula perstitisse: & paulo post errore Nouatiano fasciatis, ab Ecclesia recessisse, quæ ipsos ad confessionis gloriam armauerat. Quos Cyprianus alloquens, Postquam, inquit, vos de carcere prodeuntes, schismaticus & hereticus error excepit, sic res erat, quasi vestra gloria in carcere remansisset. Illic enim resedisse vestri nominis dignitas videbatur, quando milites Christi, non ad Ecclesiam de carcere rediret, in quem prius cum Ecclesie laude & gratulatione venissent. Quod si in tales ac tantos viros cadere potuit ea, quam Apostolus prædixit, quorundam à fide discessio: quis tandem erit qui vel de perpetua fidei integritate non temere gloriatur? quis eum qui vera semel fide aut iustitia sit imbutus, cadere posse non stultissime neget? Quantalibet igitur quis excellentia sanctitatis emineat, ait diuus Prosper, quantalibet eminentia perfectionis excellat; potest quidem fieri pro modo huius vitæ perfectus, sed non est sic de sua perfectione securus, vt non debeat esse de casu sollicitus. Et utique vbi est sollicitudo, non est absoluta beatitudo: quæ nequaquam perfecta credenda est, si securus non fuerit: nec securus erit, nisi omnem solitudinem securitas æterna consumpserit. Hæc diuus Prosper. Tenebat enim quod scriptum est apud Ecclesiasten: Sunt iusti & sapientes, & opera eorum in manu Dei; & tamen nescit homo vtrum amore an odio dignus sit. Nemo enim de sua prædestinatione, fide securus est, per quam ei non perseverandi metus adimatur. Firmum quidem Dei fundamentum stat (inquit Apostolus) Novit Dominus qui sunt sui: sed ad quos fundamentum hoc divinæ & incommutabilis electionis pertineat, nulla est à nobis certa notitia comprehensum. Si enim hoc de villo mortalium sciri potuisset, de se profecto id imprimis scire debuisset Apostolus, qui tamen dicit, quod aliquo-

Epist. 3. li. 3

*Lib. 1. de vita
contempl. ca. 9.
Vide & Gregor. lib. 20.
Moralium.*

Capit. 9.

aliquoties reperimus: Ne fortè cùm aliis prædicauero, ipse reprobus efficiar. In quo ergo homine securitas de quo certum gaudiū? Nec de seipso utique, quam minus de alio? Aut enim mali sunt, inquit Augustinus, & necesse est eos pati; sed sperare, quia mutari possunt, aut boni sunt, & sic oportet eos diligere, ut timeamus, quia mutari possunt, ne mali sint. Ibi malitia eorū facit avaritūdinem animæ, hinc sollicitudo & timor, ne labatur qui bene ambulat. hæc in Psal. 85. Itaque præter fiduciam tantisper quidem dum mortalem vitam agimus, neque de nostra, neque de aliena salute, quicquam posse videmur animis concipere. de qua Ioannes: Fiduciam (inquit) habemus in die iudicij; quia scit ille est, & nos sumus. Et Paulus: Qui cæpit in vobis opus bonum, perficiet vsque in diem Domini sine crimine. Sic enim pius quisque per ea quæ sibi utcumque sentit Dei munere præstita, discit sperare promissam: & Dei sui (quemadmodum quidam Sanctorū aut præteritam, præsentemque bonitatem, quasi futuram tenet cautionem. Ideoque & ad Hebræos Paulus ait: Habentes fiduciā in introitu sanctorū, in sanguine Christi, quam initiauit viam nouam & viuentē, &c. vnde ne fortè in eo quod bene cæptum est, non perseveretur: ideoque nec introeatur ad vitam, quæ viam Christus nobis morte sua patefecit, timoris admonet in eadem Epistola, cùm ait: Christus tanquam filius in domo sua, quæ domus sumus nos, si fiduciam & gloriam spei vsque in finem firmam retineamus. Rursumque in eodem capite: Participes Christi effecti sumus, si tamen initium aliquod substantiæ eius hoc est, fidem, vsque in finem firmā retineamus. Capite verò consequenti, ut eum in superioribus timendi causas intelligeres posuisset; Timeamus ergo (ait) ne fortè relicta pollicitatione introeūdi in requiem eius, existimetur aliquis ex nobis deesse. Est & Ioannis

*Gregorius
Eusebius
Hom de Ast.
Capite 10.
Hebr. 3.*

capite

Ap
ne p
nan
cau
Ap
Qu
(vt
fult
hoc
tan
illo
licit
secu
mor
regi
scer
tu t
acce
que
tra
plor
den
nisi
tem
diui
omn
reue
Atq
qua
aut
re.
Vno
in h
quia
mo

Apostoli

Apostoli adhortatio consimilis: Videte vosmetipsos, Epistola 2.
 ne perdatis quod operati estis, sed vt mercedem plenam accipiatis. Idcirco etiam magnorum virorum & cauendas tempestates, & flenda naufragia legimus, vt Apostolica illa sententia vbique tremenda sit, qua ait: Qui videtur stare, videat ne cadat. Quapropter nemo (vt Diui Leonis vtar verbis) tanta hinc est securitate suffultus, vt de stabilitate sua debeat esse securus. Neque hoc profectò mirandum est; cum alia debeat esse certantium, alia eorum qui victores euasere, conditio. Ad illos enim pertinet, vt sint pro adipiscenda corona solliciti: ad hos verò, vt sint de parata victoria coronaque securi. Illorum est, in loco certaminis cum omni armorum genere stare paratos ad pugnam: istorum, in regione pacis cum palmis & coronis pacatos acquiescere. Illorù est, de futuro cursus & certaminis euentu trepidare anxios: istorum, de cõsummato cursu, & acceptis præmiis intrepidè solideque gaudere. Denique illorum est, inter hostium cuneos parturire, & intra se ingemiscere, diuinumque iugiter auxilium implorare ne cadant: horum verò, pro impertita sibi redemptione, cum letitia & iubilo gratias agere, & non nisi sanctum timorem in sæculum sæculi permanentem habere: qui nihil aliud est, quàm eximia quædam diuinæ maiestatis reuerentiâ cum secura & constanti omnium eorum rerum abominatione, quæ illi summæ reuerentiæ quoquo modo repugnent. Ait sanè Diuus Lib. 2. de libero arbitrio. cap. 14.
 Augustinus: Nulla re fruitur anima cum libertate, nisi qua fruitur eum securitate. sed idem adiungit: Nemo autè securus est in iis bonis quæ potest inuitus amittere. Veritatè autem & sapientiâ nemo amittit inuitus. Vnde colligitur hoc quidè, istius generis bona, quadã in hac vita securitate possideri: hætenus videlicet, quia metus nõ sit ne eripiantur inuitis: quomodo nemo de diuitiis, dignitatibus, vita ipsa securus est. Sed
 • quamuis

quamuis securitas hæc sit ab aliena violentia vel fraude, qua possit inuito iustitiæ bonum vel surripi vel extorqueri: tamen nõ est de seipsa secura voluntas, quòd bona quæ possidet, perseveranti sit amoris complexu retentura. Licet enim sancti de suæ perseverantiæ præmio certi sint, ait beatus Augustinus; de ipsa tamen perseverantia sua reperiuntur incerti. Quis enim hominum se in actione profectuque iustitiæ perseveraturum vsque in finem sciat, nisi ab illo aliqua revelatione fiat certus, qui de hac re iusto latenti que iudicio non omnes instruit, sed neminem fallit? Propterea autem noluit Dominus nos in hac vita securos esse, quòd in tanta infirmitate naturæ, superbiam posset generare securitas. Hæc ille. Quoniã igitur admonetur pius quisque & iustus tenere quod habet, ne coronam eius alius accipiat, ipse excidat: hoc omnino satagendum est, quod Petrus ait; vt per bona opera certam nostram electionem & vocationem faciamus: id est, hoc bene sancteque viuendo agamus, vt optimè confidamus, ad numerum nos electorum pertinere. Nam & cum Timotheo scriberet Apostolus, certum se dicit, quòd in illo, sicut in auia eius Loide, & matre eius Eunice, habitaret fides non ficta. Et quid tamen de aliena conscientia, præter optimam fiduciam, habere potuit tantus etiam Apostolus? Procul sit igitur à Christianis cordibus tam perniciosã, & contra scripturas diuinas temerè præsumpta securitas: semperque nos meminerimus sic Christi beneficio de potestate te nebrarum erutos, vt possimus tamen, heu, facili nimirum lapsu, in veteris seruitutis vilitatem degenerari conuersatione relabi: non propria solùm infirmitate per vitiorum prona trahente, verumetiam hostibus nostris ad perdendum iugiter intentis, arque indefessa cura vigilantibus. Non enim quærit diabolus infideles, non eos qui foris sunt (inquit Hieronymus)

*Lib. 11. de ci-
uit. cap. 12.*

Apoc. 3.

2. Petri 1.

2. Timoth. 2.

*In Epistola ad
Eusebium.*

nymus) & quorum carnes Rex Assyrius in olla succendit: de Ecclesia Christi rapere festinat. Escæ eius, secundum Abacuc, electæ sunt.

CAPVT XII.

Diabolum semel fugatum & victum, postea nihilominus ad tentandum accedere.

FALLI enim videntur qui Diabolum semel de suo conatu depulsum & victum, non vterius ad eundem aliumve tentandum, putant accedere, non bonam oppugnationem instaurare. Hæc Origeni sententia placuit, qui etiam minui sensim spirituum malignorum castra credidit, plurimosque velut interim, dum victi diuina virtute, vincirentur, ijs vt regredi fas non esset amplius. Ad cuius assertionis probationem pertinere censebat, quod ait beatus Apostolus: Deus

Rom. 16.

autem pacis, conterat Satanam sub pedibus vestris velociter. Si enim vnus, inquit, est Satanas, quomodo ipse potest contritus esse sub pedibus seruorum Dei, & iterum operari? Si enim contritus est, & aded contritus; operari vltra non potest. Sic Origenes. Quod

In cap 11. In
su Naue,
Homil. 15.

sanè quale sit, vel ex ipso primùm capite Christo Domino licet intueri. Victus enim semel à Christo, & secundam & tertiam in solitudine tentatione instruxit. *Atque alijs super atque alijs assultibus instat, Terq; nouos semper cepti irritus integrat astus.* Et consummata (inquit Lucas) tétatione, reliquit eum vsque ad tempus. Non ergo nunquam rediturus recessit, sed ad tempus, inquit; videlicet in passione bellum moturus nouum. Deinde scriptum est: Cùm spiritus immundus exierit ab homine, circuit per loca arida & inaquosa quærens requiem: & non inueniens, dicit: Reuertar in domum meam priorem. Quod ne putares de corporibus accipiendum esse, quæ nefandorum spirituum subinde grauib; subiiciuntur iniurijs; ad

Matth. 28.

Z

ip[s]am